



United Nations  
Nations Unies



International  
Criminal Tribunal  
for the former  
Yugoslavia

Tribunal Pénal  
International pour  
l'ex-Yougoslavie

# SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument)

ŽALBENO VIJEĆE

Haag, 22. april 2008.

## SAŽETAK PRESUDE PO ŽALBI U PREDMETU HADŽIHASANOVIĆ I KUBURA

*U nastavku se nalazi sažetak presude koju je danas pročitao sudija Antonetti:*

### KONTEKST

Ovaj predmet bavi se određenim događajima koji su se odigrali u srednjoj Bosni 1993. godine, konkretno u općinama Bugojno, Vareš i Zenica. Tokom perioda koji je relevantan za Optužnicu žalilac Enver Hadžihasanović bio je komandant 3. korpusa Armije Bosne i Hercegovine. Žalilac Amir Kubura bio je komandant 7. muslimanske brdske brigade 3. korpusa. Pretresno vijeće je 15. marta 2006. proglasilo Hadžihasanovića krivim na osnovu članova 3 i 7(3) Statuta zbog toga što je u svojstvu nadređenog lica propustio spriječiti ili kazniti izvršenje ubistva Mladena Havraneka u salonu namještaja *Slavonija* u opštini Bugojno (tačka 3); izvršenje ubistva Dragana Popovića u logoru Orašac (tačka 3); te okrutno postupanje svojih potčinjenih u Muzičkoj školi u Zenici, logoru Orašac i u različitim zatočeničkim objektima u Bugojnu (tačka 4). Pretresno vijeće izreklo je Hadžihasanoviću oslobađajuću presudu po svim ostalim tačkama Optužnice. Kubura je proglašen krivim na osnovu članova 3 i 7(3) Statuta zbog toga što je u svojstvu nadređenog lica propustio spriječiti ili kazniti pljačkanje koje su njegovi potčinjeni vršili na području Ovnaka i u Varešu (tačka 6). Pretresno vijeće je Kuburi izreklo oslobađajuću presudu po svim ostalim tačkama Optužnice. Hadžihasanović je osuđen na pet godina zatvora, a Kubura na kaznu od dvije i po godine zatvora. Hadžihasanović je 18. aprila 2006. uložio žalbu kojom je zatražio poništenje izrečenih osuđujućih presuda. Kubura je 13. aprila 2006. uložio svoju žalbu kojom je osporio i svoju osuđujuću presudu i izrečenu kaznu. Tužilac se žalio na kaznu izrečenu Hadžihasanoviću, no ne i na oslobađajuće presude. Tužilac se žalio na oslobađajuću presudu izrečenu Kuburi po tački 5 Optužnice u vezi s bezobzirnim razaranjem u gradu Varešu u novembru 1993., kao i na izrečenu kaznu. Žalbena vijeće je saslušalo usmenu argumentaciju strana u postupku u vezi s tim žalbama 4. i 5. decembra 2007.

U skladu s praksom Međunarodnog suda neću čitati tekst presude nego samo dispozitiv. Umjesto toga ću sažeti pitanja pokrenuta u žalbenom postupku i zaključke Žalbenog vijeća. Naglašavam da ovaj sažetak nije dio pismene presude koja je jedini mjerodavni prikaz odluka i obrazloženja Žalbenog vijeća. Primjerci pismene presude staviće se na raspolaganje stranama u postupku po završetku današnjeg zasjedanja.

### ŽALBENI OSNOVI

Osvrnuću se sada na žalbene osnove strana u postupku. Prvo ću nešto reći o Hadžihasanovićevim argumentima u vezi s navodima o kršenju prava na pravično suđenje. Drugo, pozabaviću se argumentima strana u postupku u vezi s Hadžihasanovićevom individualnom krivičnom odgovornošću u svojstvu nadređenog. Treće, kazaću nešto o argumentima strana u postupku u vezi s Kuburinom individualnom krivičnom odgovornošću u svojstvu nadređenog. I konačno, osvrnuću se na argumente strana u vezi s kaznama izrečenim Hadžihasanoviću i Kuburi.

**A. Hadžihasanovićeva žalba u vezi s pravičnošću suđenja i u vezi s pitanjima dokaza**  
U prvom, drugom i u dijelu svog trećeg i šestog žalbenog osnova Hadžihasanović tvrdi da je Pretresno vijeće učinilo brojne greške kojima je povrijedilo njegovo pravo na pravično suđenje prema članu 21 Statuta.

Internet address: <http://www.un.org/icty>

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Iz razloga koji se navode u presudi Žalbena vijeće zaključuje da Hadžihasanović nije uspio pokazati da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo ili pogrešno utvrdilo činjenice, te da je njegovo pravo na pravično suđenje bilo povrijeđeno.

**B. Žalba u vezi s Hadžihasanovićevom individualnom krivičnom odgovornošću u svojstvu nadređenog**

Osvrnuću se sada na Hadžihasanovićevu individualnu krivičnu odgovornost u svojstvu nadređenog. U okviru svog trećeg žalbenog osnova Hadžihasanović tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on propustio preduzeti odgovarajuće mjere za kažnjavanje odgovornih za ubistvo Mladena Havraneka i za okrutno postupanje sa šestoricom zarobljenika u salonu namještaja *Slavonija* 5. augusta 1993., kao i da je propustio spriječiti slična krivična djela u drugim zatočeničkim objektima u Bugojnu.

Žalbena vijeće se slaže s Pretresnim vijećem da su predloženi dokazi bili dovoljan temelj za zaključak da je vojni disciplinski organ u Bugojnu počinio krivična djela od 5. augusta 1993. u salonu namještaja *Slavonija* smatrao odgovornim za kršenja vojne discipline i da nikakva krivična prijava s tim u vezi nije bila dostavljena Okružnom vojnom tužilaštvu. Žalbena vijeće se slaže s Pretresnim vijećem da, s obzirom na težinu krivičnih djela za koja su počinioi kažnjeni - ubistvo i okrutno postupanje -, Hadžihasanović nije mogao disciplinsku kaznu pritvora do 60 dana smatrati prihvatljivom kaznom.

Međutim, Žalbena vijeće konstatuje da nijedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao van razumne sumnje utvrditi da 3. korpus nije pokrenuo istragu ili krivični postupak protiv počinilaca ubistva i okrutnog postupanja time što je dostavio prijavu opštinskom tužiocu u Bugojnu. Prijava načelnika civilne policije u Bugojnu od 20. augusta 1993. u vezi s navodima o ratnim zločinima počinjenim nad Hrvatima, koja pokazuje da se opštinski tužilac iz Bugojna sastao s posmatračima Evropske zajednice kako bi razgovarao o navodima u vezi s ratnim zločinima počinjenim nad Hrvatima, uključujući i ubistvo Mladena Havraneka, otvara prostor za razumnu sumnju u vezi s pitanjem da li je 307. brigada, potčinjena 3. korpusu na čijem je čelu bio Hadžihasanović, doista dostavila opštinskom tužiocu u Bugojnu krivičnu prijavu u vezi s krivičnim djelima počinjenim 5. augusta 1993. u salonu namještaja *Slavonija*.

Žalbena vijeće podsjeća da nadređeni ne mora lično izricati kazne i da svoju dužnost može izvršiti tako što će događaj prijaviti nadležnim vlastima. U ovom slučaju Žalbena vijeće konstatuje da je podnošenje prijave opštinskom tužilaštvu u Bugojnu u vezi s krivičnim djelima od 5. augusta 1993. u salonu namještaja *Slavonija*, zajedno s izricanjem disciplinskih mjera od strane vojnog disciplinskog organa, predstavljalo nužne i razumne mjere preduzete radi kažnjavanja počinilaca.

Iz razloga iznesenih u presudi Žalbena vijeće poništava osuđujuću presudu izrečenu Hadžihasanoviću zbog propusta da preduzme odgovarajuće mjere za kažnjavanje odgovornih za ubistvo Mladena Havraneka i za okrutno postupanje sa šestoricom zarobljenika u salonu namještaja *Slavonija* 5. augusta 1993.

**U svom trećem žalbenom osnovu** Hadžihasanović takođe tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da je on imao razloga da zna za djela zlostavljanja počinjena u zatočeničkim objektima u Bugojnu od 18. augusta 1993. nadalje.

U vezi s tim svojim zaključkom Pretresno vijeće se prvenstveno oslonilo na svoj prethodni zaključak da je Hadžihasanović propustio preduzeti odgovarajuće mjere u vezi s kažnjavanjem počinilaca krivičnih djela od 5. augusta 1993. Međutim, Žalbena vijeće je konstatovalo da je taj zaključak bio pogrešan. Budući da nijedan od preostalih činjeničnih nalaza Pretresnog vijeća, uzetih pojedinačno ili zajedno, ne potkrepljuju u dovoljnoj mjeri zaključak Pretresnog vijeća da je Hadžihasanović imao razloga da zna za djela okrutnog postupanja u zatočeničkim objektima u Bugojnu od 18. augusta 1993., Žalbena vijeće konstatuje da s obzirom na dokaze nijedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao

zaključiti da je Hadžihasanović imao traženo znanje iz člana 7(3) Statuta, što bi dalo povoda za njegovu odgovornost da spriječi ili kazni takva djela.

Iz razloga koji se iznose u presudi Žalbeno vijeće poništava osuđujuće presude izrečene Hadžihasanoviću za nepreduzimanje odgovarajućih mjera da spriječi ili kazni djela zlostavljanja u zatočeničkim objektima u Bugojnu od 18. augusta 1993. godine.

**U okviru svog četvrtog žalbenog osnova** koji se tiče okrutnog postupanja u Muzičkoj školi u Zenici u razdoblju od maja do septembra 1993., Hadžihasanović tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on propustio preduzeti razumne mjere nužne za kažnjavanje počinitelja i sprečavanje izvršenja takvih djela.

**Prvo**, Hadžihasanović tvrdi da Pretresno vijeće nije na valjan način razmotrilo iskaze svjedoka Džemala Merdana - njegovog zamjenika - i svjedoka HF - visokog starješine u Komandi 3. korpusa - prema kojima je 3. korpus preduzeo mjere da istraži navode o zlostavljanju u Muzičkoj školi u Zenici. Žalbeno vijeće primjećuje da Pretresno vijeće nije zanemarilo iskaze te dvojice svjedoka no, nakon što je preispitalo sve izvedene dokaze, Vijeće je odlučilo drugim dokazima pridati veću težinu. Pretresno vijeće je na temelju mnogih iskaza bivših zarobljenika u Muzičkoj školi utvrdilo da se u podrumu Muzičke škole u Zenici u razdoblju od 18. aprila do 20. augusta 1993. stalno nalazilo između deset i trideset zatočenika. Pretresno vijeće je nadalje utvrdilo da je Hadžihasanović iz drugih izvora dobivao alarmantne informacije koje su upućivale na potrebu sprovođenja dalje istrage u vezi s navodima o zlostavljanju. Stoga zaključak Pretresnog vijeća da bi istraga u vezi s navodima o okrutnom postupanju Hadžihasanoviću omogućila da identifikuje osobe odgovorne za nasilje ne ovisi isključivo o iskrenosti svjedoka Džemala Merdana i HF.

**Drugo**, Hadžihasanović tvrdi da Pretresno vijeće nije na valjan način razmotrilo dokaze o tome da su neki pripadnici 7. brigade prikivali informacije o hapšenjima, zatočenju i zlostavljanju zatočenika u Muzičkoj školi. Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće napomenulo kako je postojala namjera dijela vojnika koji su boravili u školi da prikriju zlostavljanja zatočenika, ali je zaključilo da to ne utiče na Hadžihasanovićevu krivičnu odgovornost. Doista, Pretresno vijeće je utvrdilo da je Hadžihasanović dobivao informacije o tome da njegovi potčinjeni vrše zlostavljanja u Muzičkoj školi Zenica iz izvora koji nisu imali veze sa 7. brigadom, tako da su svi pokušaji prikriivanja pripadnika 7. brigade bili od sekundarne važnosti.

**Treće**, Hadžihasanović tvrdi da su mjere koje je preduzeo u vezi s Muzičkom školom Zenica bile nužne i razumne. Pretresno vijeće je uvažilo Hadžihasanovićeve argumente da je on preduzeo preventivne mjere kako bi osigurao da se sa civilima i ratnim zarobljenicima postupa u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom te da je preduzeo korake kako bi ispitao navode o zlostavljanju. Pretresno vijeće je uprkos tome zaključilo da Hadžihasanović nije istinski nastojao pokrenuti odgovarajuću istragu na osnovu navoda o okrutnom postupanju iako bi mu takva istraga omogućila da otkrije identitet osoba odgovornih za nasilje.

Iz razloga koji se iznose u presudi Žalbeno vijeće konstatuje da Hadžihasanović nije uspio pokazati da nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi s obzirom na dokaze mogao zaključiti da on nije preduzeo nužne i razumne mjere da kazni počinioca okrutnog postupanja u Muzičkoj školi Zenica i da spriječi dalja zlostavljanja.

**Sada ću se osvrnuti na Hadžihasanovićeve argumente u okviru njegovog petog žalbenog osnova** u vezi s ubistvom i okrutnim postupanjem u Orašcu u oktobru 1993. godine. Hadžihasanović tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je konstatovalo da on nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi spriječio ubistvo Dragana Popovića i okrutno postupanje koje je izvršio odred *El Mudžahidin* u logoru Orašac nad pet civila otetih 19. oktobra 1993. godine. On tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je on imao ovlasti *de jure* nad pripadnicima odreda *El Mudžahidin* i da je vršio efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin*. Budući da su ovlasti *de jure* tek jedan od faktora koji pomažu

pri utvrđivanju efektivne kontrole i budući da se to pitanje može riješiti samo na temelju efektivne kontrole, Žalbeno vijeće odbija da se bavi pitanjem da li je Hadžihasanović imao ovlasti *de jure* nad odredom *El Mudžahidin*.

Pretno vijeće je konstatovalo da je Hadžihasanović vršio efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin* budući da je iz izvedenih dokaza slijedilo da su ispunjena tri tipa pokazatelja efektivne kontrole, odnosno: ovlasti za izdavanje naređenja odredom *El Mudžahidin* i njihovo izvršenje, vođenje borbenih dejstava koje su uključivale i odred *El Mudžahidin* i nepostojanje bilo koje druge instance s ovlastima nad odredom *El Mudžahidin*.

**Prvo**, Žalbeno vijeće prihvata da ovlasti da se izdaju naređenja koja se moraju izvršiti mogu predstavljati pokazatelj efektivne kontrole. U ovom predmetu Pretno vijeće je uzelo u obzir određena naređenja u vezi s prepočinjavanjem, iako je riječ o različitim oblicima prepočinjavanja, kao pokazatelj efektivne kontrole. Međutim, iz razloga iznesenih u presudi Žalbeno vijeće konstatuje da nijedno od naređenja u vezi s prepočinjavanjem, bilo individualnim ili kolektivnim, nije dovoljno za utvrđivanje postojanja efektivne kontrole.

**Drugo**, Žalbeno vijeće konstatuje da iako nalazi na koje se oslonilo Pretno vijeće potvrđuju da je odred *El Mudžahidin* sudjelovao u nekoliko borbenih operacija u septembru i oktobru 1993. i da se to odigralo u okviru koji su odredili Operativna grupa *Bosanska Krajina* i 3. korpus, ti nalazi ne predstavljaju nužno dovoljnu potkrepu za zaključak da je Hadžihasanović imao efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin* u smislu raspolaganja materijalnom sposobnošću da pripadnike odreda spriječi da izvrše krivična djela ili da ih zbog toga kazni. Iz nekoliko nalaza Pretnog vijeća jasno slijedi da je odred *El Mudžahidin* u vezi s raznim pitanjima zadržao značajan stepen nezavisnosti od jedinica s kojima se zajedno borio, što opovrgava zaključak Pretnog vijeća da je odred *El Mudžahidin* bio pod efektivnom kontrolom 3. korpusa. Pretno vijeće je, na primjer, utvrdilo da su pripadnici odreda itekako željeli zadržati svoju nezavisnost i da su sebi pridržali pravo da odlučuju hoće li sudjelovati u borbenim operacijama.

Stoga, iako ti nalazi Pretnog vijeća ukazuju na to da je 3. korpus sarađivao s odredom *El Mudžahidin*, oni nisu dovoljni da bi se na osnovu njih utvrdilo postojanje odnosa efektivne kontrole između 3. korpusa i odreda *El Mudžahidin*.

**Treće**, što se tiče nepostojanja bilo koje druge instance s ovlastima nad odredom *El Mudžahidin*, Žalbeno vijeće konstatuje da iz nekih nalaza Pretnog vijeća slijedi da je odred *El Mudžahidin* bio više pod uticajem muslimanskih svećenika nego pod uticajem 3. korpusa. Međutim, Žalbeno vijeće osporava relevantnost kriterijuma koji je identifikovalo Pretno vijeće kao pokazatelj postojanja efektivne kontrole. Hadžihasanovićeva efektivna kontrola ne može se utvrđivati postupkom eliminacije. Nepostojanje bilo koje druge instance s ovlastima nad odredom *El Mudžahidin* ni na koji način ne implicira da je Hadžihasanović u ovom slučaju vršio efektivnu kontrolu.

**I konačno**, osvrnuću se na Hadžihasanovićev argument da on nije mogao imati efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin* ako je za 3. korpus jedini način da postigne oslobođenje civila otetih 19. oktobra 1993. bila upotreba sile.

Žalbeno vijeće konstatuje da bi vojna operacija koju je prema očekivanjima Pretnog vijeća 3. korpus trebao preduzeti kako bi oslobodio taoce bila usporediva s operacijom potrebnom za oslobođenje talaca pod kontrolom neprijateljskih snaga, a ne snaga koje se nalaze pod efektivnom kontrolom korpusa. Bez obzira da li je upotreba sile bila materijalno izvodiva ili preporučljiva za spašavanje života talaca, predmetne činjenice pokazuju da odnos između odreda *El Mudžahidin* i 3. korpusa nije bio odnos subordinacije. Naprotiv, taj odnos bio je blizak otvorenom neprijateljstvu budući da je jedini način da se odred *El Mudžahidin* kontroliše bio da se on napadne kao da je riječ o nesumnjivo neprijateljskim snagama. Takav scenarij u neskladu je s premisom Pretnog vijeća da je odred *El Mudžahidin* bio potčinjen 3. korpusu. Ovaj zaključak dodatno potvrđuje da Hadžihasanović nije imao efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin*.

Iz razloga iznesenih u presudi Žalbeno vijeće zaključuje da nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi mogao zaključiti da je utvrđeno van razumne sumnje da je Hadžihasanović imao efektivnu kontrolu nad odredom *El Mudžahidin* u razdoblju od 13. augusta do 1. novembra 1993. godine. Slijedom toga Žalbeno vijeće poništava osuđujuću presudu koja je Hadžihasanoviću izrečena zato što nije spriječio krivična djela okrutnog postupanja počinjena u periodu od 19. do 31. oktobra 1993. te ubistvo Dragana Popovića.

**C. Kuburina i tužiočeva žalba u vezi s Kuburinom individualnom odgovornošću u svojstvu nadređenog**

Sada ću se osvrnuti na Kuburinu individualnu odgovornost u svojstvu nadređenog. U svojem prvom žalbenom osnovu Kubura tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada ga je osudilo zbog nepreduzimanja nužnih i razumnih mjera za kažnjavanje pljački počinjenih u junu 1993. na području Ovnaka. Kubura tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da je 7. brigada učestvovala u pljačkama izvršenim na području Ovnaka i/ili da je on znao za učestvovanje svojih potčinjenih u tim djelima.

**Prvo,** Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće ispitalo Kuburinu tvrdnju prema kojoj pripadnici 7. brigade nisu mogli biti odgovorni za pljačkanja budući da su 8. juna 1993. već napustili područje Ovnaka, no - nakon što je preispitalo dokaze - Vijeće je došlo do drugačijeg zaključka. Iako je Pretresno vijeće, kako tvrdi Kubura, doista utvrdilo da pripadnici 7. brigade nisu ulazili u sela u kojima se pljačkalo te da su taj sektor napustili 9. juna 1993., Vijeće je isto tako ustanovilo da su nakon završetka borbenih dejstava pripadnici vojne policije 7. brigade ušli na područje Ovnaka i da su ga od 9. juna 1993. prije svog odlaska sistematski pljačkali.

Žalbeno vijeće konstatuje da Kubura nije uspio pokazati da, s obzirom na dokaze, nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi mogao zaključiti da su pripadnici 7. brigade vršili pljačke na području Ovnaka u junu 1993. godine.

**Drugo,** u vezi s Kuburinim argumentom da se Pretresno vijeće oslonilo na samo jednog svjedoka kako bi zaključilo da je on znao za pljačke počinjene na području Ovnaka 9. juna 1993., Žalbeno vijeće konstatuje da on pritom zanemaruje dodatne dokaze koje je Pretresno vijeće razmotrilo, kao i nalaze koji iz tih dokaza slijede. Štaviše, Pretresno vijeće je primijetilo da je Kubura primio naredjenja koja su ga u opštem smislu upozoravala na pljačkanje na području Ovnaka, što je Kubura uzeo na znanje i na to reagovao. Osim toga, Pretresno vijeće je konstatovalo da je Kubura Komandi 3. korpusa 20. juna 1993. poslao izvještaj u kojem potvrđuje da 7. brigada primjenjuje propisani postupak u vezi s ratnim plijenom. Žalbeno vijeće konstatuje da Kubura nije pokazao da s obzirom na dokaze nijedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao zaključiti da je on znao za pljačkanja koja su vršili njegovi potčinjeni na području Ovnaka u junu 1993. godine.

S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće, dakle, potvrđuje osuđujuću presudu izrečenu Kuburi zbog propusta da preduzme nužne i razumne mjere kako bi kaznio djela pljačkanja koja su vršili njegovi potčinjeni u junu 1993. na području Ovnaka.

**U svom drugom žalbenom osnovu** Kubura iznosi da je Pretresno vijeće pogriješilo osudivši ga zato što nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ili kazni pljačke počinjene u Varešu u novembru 1993. godine. On tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zaključivši da je 7. muslimanska brigada učestvovala u počinjenju djela pljačke u Varešu u novembru 1993. i/ili da je on znao ili imao razloga da zna za ta djela.

**Prvo,** kad je riječ o učešću 7. brigade, Žalbeno vijeće smatra da se dokumenti na koje se Pretresno vijeće pozvalo za zaključak da su Kuburini potčinjeni pljačkali u Varešu konkretno odnose na učešće 7. brigade u počinjenju tih djela. Žalbeno vijeće smatra da Kubura nije pokazao da s obzirom na dokaze nijedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao zaključiti da su pripadnici 7. brigade počinili djela pljačke u Varešu u novembru 1993. godine.

**Drugo**, što se tiče uzročno-posljedične veze između Kuburinog znanja o djelima pljačke u Varešu i njegove dužnosti da ih spriječi, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće izvelo svoj zaključak prevashodno na osnovu Kuburinog propusta da kazni svoje potčinjene zbog pljački počinjenih na području Ovnaka oko pet mjeseci ranije. Iako dijelovi Prvostepene presude ukazuju na to da je Pretresno vijeće uzelo u obzir i druge faktore osim ranijeg Kuburinog propusta da kazni svoje potčinjene kada je utvrđivalo da li je on imao razloga da zna da su u Varešu 4. novembra 1993. godine počinjena djela pljačke, u Prvostepenoj presudi se, u najmanju ruku, jasno ne navodi da li je, i ako jeste, na koji je način Pretresno vijeće uzelo u obzir okolnosti predmeta kad je zaključilo da je Kubura imao razloga da zna, pri čemu su ti razlozi bili dovoljno jaki da ga navedu na njegovu dužnost da spriječi svoje potčinjene da vrše pljačkanje u Varešu. Žalbeno vijeće smatra da je od velike važnosti činjenica da je Pretresno vijeće zaključilo da, bez obzira na mjere koje je Kubura preduzeo da zaustavi pljačkanje u Varešu nakon što je za njega saznao, on i dalje snosi odgovornost zbog propusta da spriječi samo počinjenje tih djela, pri čemu se taj zaključak temelji *isključivo* na njegovom ranijem propustu da kazni zbog sličnih djela počinjenih na području Ovnaka. Takav zaključak implicira da je Pretresno vijeće smatralo da Kuburina saznanja i raniji propust da kazni svoje potčinjene zbog djela pljački na području Ovnaka automatski znači da je on imao razloga da zna da će oni kasnije počinuti djela pljački u Varešu. Žalbeno vijeće smatra da to predstavlja grešku u primjeni prava.

Primijenivši ispravan pravni standard na dokaze uvedene u sudski spis, Žalbeno vijeće prihvata da su Kuburina saznanja i raniji propust da kazni svoje potčinjene zbog djela pljački vjerovatno bili shvaćeni od strane njegovih potčinjenih kao u najmanju ruku prihvatanje takvog ponašanja, ako ne i podrška, čime se povećao rizik da se djela pljačke, poput onih iz Vareša, ponovo počine. Žalbeno vijeće konstatuje, međutim, da su djela pljačke koja su počinili Kuburini potčinjeni na području Ovnaka 9. juna 1993. i djela u Varešu 4. novembra 1993. razdvojena vremenskim periodom od oko pet mjeseci i udaljenošću od oko 40 kilometara. Premda su pljačke bile rasprostranjene u oba navrata, nije utvrđeno da su se Kuburini potčinjeni redovno upuštali u pljačkanje dok su bili pod njegovom komandom. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće izvelo zaključak da Kubura nije imao drugih saznanja o djelima pljačke od strane svojih potčinjenih prije njihovog počinjenja u Varešu, osim saznanja o kojem je Vijeće izvelo zaključak na osnovu njegovog ranijeg propusta da kazni.

Međutim, kad je riječ o Kuburinom znanju o djelima pljačke u vrijeme dok su ih njegovi potčinjeni vršili, Žalbeno vijeće podsjeća da je Kubura 4. novembra 1993. primio naređenja kojima je upozoren na to da se u Varešu vrše pljačke, te da je dužan da ih zaustavi. Doista, Pretresno vijeće je zaključilo da je Kubura od Komande 3. korpusa primio naređenja kojima mu je naloženo da se vojna policija angažuje u sprečavanju pljačke imovine u Varešu, kao i uputstva od Operativne grupe *Istok* da obustavi sve nedozvoljene radnje, zaustavi odnošenje svih stvari, te da povuče svoje jedinice iz grada.

Premda Kuburino saznanje da su njegovi potčinjeni ranije vršili pljačke u Ovnaku, te njegov propust da ih kazni, ne predstavljaju, sami po sebi, stvarno znanje o djelima pljačke u Varešu, Žalbeno vijeće je istog mišljenja kao i Pretresno vijeće da naređenja koja je primio 4. novembra 1993. predstavljaju, u najmanju ruku, dovoljno alarmantne informacije zbog kojih je trebalo sprovesti dalju istragu.

Žalbeno vijeće stoga zaključuje da je, nakon što je primio naređenja u kojima je upozoren na pljačke koje su u toku, Kubura imao dovoljna saznanja koja su ga trebala navesti na to da spriječi svoje potčinjene da dalje pljačkaju u Varešu. Iz razloga navedenih u Prvostepenoj presudi Žalbeno vijeće takođe zaključuje da je Kubura raspolagao dovoljnim saznanjima o pljačkama od strane svojih potčinjenih u Varešu, što ga je takođe trebalo podstaći na dužnost da ih kazni.

Što se tiče mjera koje je Kubura preduzeo da spriječi svoje potčinjene da vrše dalje pljačke u Varešu, Žalbeno vijeće podsjeća da je nakon naređenja Komande Operativne

grupe *Istok* od 4. novembra 1993., Kubura istog dana povukao svoje jedinice iz Vareša i zatim 5. novembra 1993. zabranio pripadnicima 7. brigade da ulaze u Vareš ili u njemu borave.

Iz razloga navedenih u Prvostepenoj presudi, Žalbeno vijeće zaključuje da je Kubura preduzeo nužne i razumne mjere - s obzirom na okolnosti predmeta - da *spriječi* djela pljačke time što ih je zaustavio nakon što je pljačkanje započelo kako se ta djela ne bi ponavljala. Žalbeno vijeće, međutim, potvrđuje zaključak Pretresnog vijeća da Kubura nije preduzeo nužne i razumne mjere da *kazni* svoje potčinjene zbog djela pljačke u Varešu 5. novembra 1993. godine. Iz tog razloga se osuda Kubure u svojstvu nadređenog u skladu sa članom 7(3) Statuta za djela pljačke u Varešu zadržava.

**Sada ću se osvrnuti na drugi žalbeni osnov tužioca**, odnosno da je Kuburi trebalo izreći osuđujuću presudu po članu 7(3) Statuta zbog djela bezobzirnog razaranja od strane njegovih potčinjenih u Varešu 4. novembra 1993. godine.

Pretresno vijeće je konstatovalo da su Kuburini potčinjeni počinili djelo bezobzirnog razaranja u Varešu 4. novembra 1993., ali da nije dokazano van razumne sumnje da je on znao ili imao razloga da zna za to krivično djelo.

**Prvo**, kad je riječ o tome da li je Kubura primio informacije o uništavanju imovine u Varešu, Pretresno vijeće je konstatovalo - kao što je tužilac s pravom primijetio - da je Operativna grupa *Istok* 4. novembra 1993. Komandi 3. korpusa dostavila borbeni izvještaj u kojem se navodi da u Varešu vlada haotično stanje. Operativna grupa *Istok* je u tom izvještaju zatražila da Komanda 3. korpusa pošalje jedinice vojne policije u grad Vareš. Kao odgovor na to Komanda 3. korpusa dostavila je borbeni izvještaj u kojem stoji da je brigadama naređeno da upotrijebe snage vojne policije za sprečavanje haosa i uništavanja imovine u Varešu. Pretresno vijeće je konstatovalo da 7. brigada nije primila ni borbeni izvještaj Operativne grupe *Istok* od 4. novembra 1993. upućen Komandi 3. korpusa, niti je primila borbeni izvještaj koji je Komanda 3. korpusa poslala kao odgovor. Pa ipak, na osnovu sadržaja borbenog izvještaja Komande 3. korpusa Pretresno vijeće je zaključilo da je 7. brigada "jamačno" primila naređenja o upotrebi snaga vojne policije u sprečavanju haosa i uništavanja imovine u Varešu budući da je 7. brigada bila pod komandom 3. korpusa, te se nalazila u Varešu. Međutim, u borbenom izvještaju Komande 3. korpusa ne navodi se eksplicitno identitet počinitelja djela bezobzirnog uništavanja u Varešu. Žalbeno vijeće konstatuje da su i druge brigade bile u Varešu 4. novembra 1993. godine.

Pretresno vijeće je takođe zaključilo da je 4. novembra 1993. Operativna grupa *Istok* izdala posebno naređenje, izričito upućeno komandantu 7. brigade, u kojem se eksplicitno govori o pljačkama i potrebi da se one *spriječe*, ali se ne spominju djela uništavanja. Žalbeno vijeće se slaže s mišljenjem Pretresnog vijeća da, kad se svi dokazi sagledaju u cjelini, zaključak da je 7. brigada 4. novembra 1993. jamačno primila naređenja Komande 3. korpusa nije sam po sebi dovoljan dokaz da je Kubura znao da njegovi potčinjeni vrše djela bezobzirnog razaranja.

**Drugo**, Žalbeno vijeće smatra da se o Kuburinom znanju za djela bezobzirnog razaranja ne može automatski zaključivati na osnovu njegovih saznanja o pljačkanju u Varešu 4. novembra 1993. Doista, nalaz Pretresnog vijeća u vezi s Kuburinim znanjem o pljačkanju u Varešu 4. novembra 1993. temelji se na znatno većem broju dokaza. Nadalje, Pretresno vijeće se pozvalo na Kuburina saznanja o prethodnim pljačkanjima njegovih potčinjenih i njegovom propustu da ta djela kazni. No, Pretresno vijeće nije donijelo nikakve nalaze u vezi s bilo kakvim djelima bezobzirnog razaranja Kuburinih potčinjenih. Stoga, iako su postojali dovoljni dokazi na osnovu kojih je Pretresno vijeće zaključilo da je Kubura znao za pljačkanja u Varešu, Vijeće je razumno zaključilo da njegovo znanje u vezi s djelima bezobzirnog razaranja nije utvrđeno van razumne sumnje.

S obzirom na gore navedeno, Žalbeno vijeće konstatuje da tužilac nije dokazao da na osnovu dokaza uvrštenih u spis nijedan razumni presuditelj o činjenicama nije mogao

zaključiti da Kuburino znanje o bezobzirnom razaranju u Varešu 4. novembra 1993. nije utvrđeno van razumne sumnje. Oslobođajuća presuda izrečena Kuburi se potvrđuje.

#### **IV. Žalbe u vezi s presudama o kazni izrečenim Hadžihasanoviću i Kuburi**

I konačno, osvrćući se na žalbe u vezi s presudama o kazni, Hadžihasanović se nije konkretno žalio na svoju kaznu, no naveo je da je Pretresno vijeće pogriješilo budući da dispozitiv Prvostepene presude ne odražava na odgovarajući način neke od konstatacija koje je Pretresno vijeće iznijelo u tekstu presude. Kubura se žalio na svoju kaznu kao izrazito pretjeranu, a tužilac je uložio žalbu i na Hadžihasanovićevu i na Kuburinu presudu o kazni utvrdivši da su očigledno neodgovarajuće.

Žalbena vijeće prihvata Hadžihasanovićeve argumente i ispravlja dispozitiv Prvostepene presude u vezi s vremenskim rasponom u kojem se odvijalo okrutno postupanje u Muzičkoj školi u Zenici kako bi ga uskladilo s nalazima Pretresnog vijeća. Što se tiče uticaja tog kraćeg perioda odgovornosti na Hadžihasanovićevu kaznu, Žalbena vijeće prvo podsjeća da je Pretresno vijeće prilikom odmjeravanja kazne ispravno utvrdilo da se okrutno postupanje u Muzičkoj školi u Zenici odvijalo oko sedam mjeseci, a ne devet mjeseci, kako se pogrešno navodi u dispozitivu Prvostepene presude. Žalbena vijeće nadalje primjećuje da nalaz Pretresnog vijeća u vezi s velikim brojem žrtava u zatočeničkim objektima u Zenici, što je ocijenjeno kao otežavajuća okolnost, i dalje ostaje na snazi za taj relevantni period. Stoga na te faktore ne utiče gore navedena ispravka dispozitiva Prvostepene presude i ona ne utiče na kaznu.

Iz razloga navedenih u presudi Žalbena vijeće odbacuje tužiočeve i Kuburine argumente. Žalbena vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće ispravno uvažilo težinu krivičnih djela, relevantne otežavajuće i olakšavajuće faktore, kao i praksu odmjeravanja kazni u bivšoj Jugoslaviji.

Sada ću pročitati u cijelosti operativne paragrafe presude Žalbenog vijeća, odnosno dispozitiv. Gospodine Hadžihasanoviću i gospodine Kubura, molim ustanite.

#### **DISPOZITIV**

Iz gore navedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE**

**NA OSNOVU** člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika,

**IMAJUĆI U VIDU** pismene podneske strana u postupku i argumente koje su iznijele na raspravi 4. i 5. decembra 2007.;

**ZASJEDAJUĆI** na javnoj sjednici, jednoglasno:

**UVAŽAVA** djelimično Hadžihasanovićevu žalbu, po trećem osnovu; **PONIŠTAVA** njegovu osudu da nije preduzeo nužne i razumne mjere da kazni odgovorne za ubistvo Mladena Havraneka (tačka 3 Optužnice) i za djela okrutnog postupanja prema šestorici zarobljenika u salonu namještaja *Slavonija* 5. augusta 1993. (tačka 4 Optužnice), kao i njegovu osudu da nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ili kazni djela okrutnog postupanja u zgradi *Gimnazije*, salonu namještaja *Slavonija*, na stadionu FK *Iskra* i u osnovnoj školi *Vojin Paleksić* u Bugojnu, počinjena od 18. augusta 1993. (tačka 4 Optužnice);

**UVAŽAVA** djelimično Hadžihasanovićevu žalbu, po četvrtom osnovu, u vezi s izvjesnim greškama u dispozitivu Prvostepene presude u pogledu njegove osude po tački 4 Optužnice da nije spriječio ili kaznio djela okrutnog postupanja u Muzičkoj školi u Zenici;

**STAVLJA VAN SNAGE** relevantni dio dispozitiva Prvostepene presude i **ZAMJENJUJE** ga sljedećim:



**TAČKA 4:** JESTE KRIV zato što nije spriječio ili kaznio djela okrutnog postupanja u Muzičkoj školi u Zenici u periodu od 8. maja 1993. do 20. augusta 1993. ili 20. septembra 1993., kao i zato što nije kaznio djela okrutnog postupanja u Muzičkoj školi u Zenici u periodu od 26. januara 1993. do 8. maja 1993.

**UVAŽAVA** djelimično Hadžihasanovićevu žalbu, po petom osnovu; **PONIŠTAVA** njegovu osudu da nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi ubistvo Dragana Popovića 21. oktobra 1993. (tačka 3 Optužnice) i njegovu osudu da nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi djela okrutnog postupanja u logoru u Orašcu u periodu od 15. oktobra 1993. do 31. oktobra 1993. (tačka 4 Optužnice);

**SMANJUJE** kaznu od pet godina zatvora koju je Hadžihasanoviću izreklo Pretresno vijeće na tri i po godine zatvora, pri čemu se uzima u obzir vrijeme koje je Hadžihasanović već proveo u pritvoru prema pravilu 101(C) Pravilnika; i

**ODBIJA** Hadžihasanovićevu žalbu po svim drugim osnovima;

**UVAŽAVA** djelimično Kuburinu žalbu, po drugom osnovu; **PONIŠTAVA** njegovu osudu da nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi, premda ne i da kazni, djela pljačke u Varešu 4. novembra 1993. (tačka 6 Optužnice);

**SMANJUJE** kaznu od trideset mjeseci zatvora koju je Kuburi izreklo Pretresno vijeće na dvije godine zatvora; i

**ODBIJA** Kuburinu žalbu po svim drugim osnovima;

**ODBIJA** u cijelosti žalbu tužioca;

**NALAŽE** da se ova presuda izvrši odmah u skladu s pravilom 118 Pravilnika.